

KONGRE TAM METİN KİTABI

ULUSLARARASI 5 OCAK SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER KONGRESİ

3-5OCAK2020/ADANA

Editörler

DR. ÖĞR. ÜYESİ HASAN ÇİFTÇİ
MERVE KIDIRYÜZ

Institute Of Economic Development And Social Researches
Publications® (The Licence Number of Publisher: 2014/31220)

TR: +90 342 606 06 75

E posta: kongreiksad@gmail.com

www.iksad.com

www.iksadkongre.org

**Bu kitabın tüm hakları İKSAD'a aittir. İzinsiz
kopyalanamaz ve çoğaltılamaz.**

**Kitapta bulunan eserlerin yasal ve etik sorumluluğu
yazarlara aittir.**

İksad Publications - 2019©

Yayın Tarihi : 06.02.2020

ISBN : '978-625-7954-36-6'

ULUSLARARASI 5 OCAK SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER KONGRESİ

3-5 Ocak 2020

ADANA

DÜZENLEYEN KURUMLAR

İktisadi Kalkınma ve Sosyal Araştırmalar Enstitüsü

DÜZENLEME KURULU ÜYELERİ

Prof. Dr. Salih ÖZTÜRK

Prof. Dr. Hacer HÜSEYİNOVA

Dr. Mevhibe SAVAŞ

KONGRE BAŞKANI

PROF.DR. HACER HUSEYNOVA

RESMİ DİLLERİ

TÜRKÇE, RUSÇA, İNGİLİZCE, AZERİCE,KAZAKÇA,ARAPÇA

KATILIMCI ÜLKELER

Türkiye, Azerbaycan, Kazakistan, Lübnan, Ukrayna, Cezayir

Kabul Edilen Bildiri Sayısı

85 bildiri

Reddedilen Bildiri Sayısı

12 bildiri

DEĞERLENDİRME SÜRECİ

**Tüm başvurular çift kör hakem değerlendirme sürecinden geçmiştir.*

GENEL KOORDİNATÖR

Merve KIDIRYÜZ

ULUSLARARASI KONUŞMACILAR/KATILIMCILAR

(özet kitabına bakınız)

SSawsan ABDUL KARIM GHANAWI (LÜBNAN) - 110. Sayfa

HANA SHARIFI (CEZAYİR) – 111. Sayfa

DERKACH OKSANA (UKRAYNA) – 113. Sayfa

A.M.ДИГАРБАЕВА (KAZAKİSTAN) – 114. Sayfa

Melahet ABDULLAYEVA (AZERBAYCAN) – 123. Sayfa

SUNUM ŞEKLİ

Sözlü sunum

BİLİM VE DANIŞMA KURULU

Dr. Alia R. MASALİMOVA

Al – Farabi Kazak Milli Üniversitesi

Dr. Ayslu B. SARSEKENOVA

Orleu Milli Kalkınma Enstitüsü

Dr. Baurcan BOTAKARAYEV

H.Ahmet Yesevi Uluslararası Kazak-Türk Üniversitesi

Dr. Bayram BOLAT

Ömer Halisdemir Üniversitesi

Dr. Cholpon TOKTOSUNOVA

Rasulbekov Kırgız Ekonomi Üniversitesi

Dr. Dinarakhan TURSUNALİEVA

Rasulbekov Kırgız Ekonomi Üniversitesi

Dr. Dursun KÖSE

Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi

Dr. Dzhakipbek Altaevich ALTAYEV

Al – Farabi Kazak Milli Üniversitesi

Dr. Elvan YALÇINKAYA

Erciyes Üniversitesi

Dr. Gulşat ŞUGAYEVA

Dosmukhamedov Atyrau Devlet Üniversitesi

Dr. Hüseyin ERİŞ

Harran Üniversitesi

Dr. Kenan İLARSLAN

Afyon Kocatepe Üniversitesi

Dr. Keles Nurmaşulı JAYLIBAY

Kazak Devlet Kızlar Pedagoji Üniversitesi

Dr. Malik YILMAZ

Atatürk Üniversitesi

Dr. Maira ESİMBOLOVA

Kazakistan Narkhoz Üniversitesi

Dr. Maira MURZAHMEDOVA

Al – Farabi Kazak Milli Üniversitesi

Dr. Mustafa ÜNAL

Erciyes Üniversitesi

Dr. Mustafa TALAS

Ömer Halisdemir Üniversitesi

Dr. Osman Kubilay GÜL

Cumhuriyet Üniversitesi

Dr. Ömer Okan FETTAHLIOĞLU

KSÜ

Dr. Salih MERCAN

Bitlis Eren Üniversitesi

Dr. Şara MAJITAYEVA

E.A. Buketov Karaganda Devlet Üniversitesi

Dr. Vera ABRAMENKOVA

Rusya Aile ve Eğitim Çalışmaları Enstitüsü

Dr. Zeynullina AYMAN

S. Toraygırov Pavlodar Devlet Üniversitesi

Dr. Şeyda Ferah ARSLAN

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

Dr. Murat KARA

Van Yüzyüncü Yıl Üniversitesi

Dr. Esra KIZILAY

Erciyes Üniversitesi

Dr. Ferdi AKBAŞ

Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi

Dr. Ahmet GÜMÜŞ

İstanbul Aydın Üniversitesi

Dr. Tugay AYAŞAN

Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi

ULUSLARARASI **5 OCAK** SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER KONGRESİ

Kongre Programı

KONGRE TARİHLERİ : 3-5 OCAK ADANA

KONGRE YERİ : Adana şehir merkezinde bulunan SEYHAN OTEL'de yapılacaktır.

Address: Reşatbey Mh., Turhan Cemal Beriker Bulv. 20/A, 01120 Seyhan/Adana

Phone: (0322) 455 30 30

KONGRE DÜZENLEME KURULU BAŞKANI:

PROF. DR. HACER HUSEYNOVA

Kongre Hakkında

Başvurulan Bildiri Sayısı : 125

Red Edilen Bildiri Sayısı : 21

Kabul Edilen Bildiri Sayısı : 104

Katılımcı Sayısı : 6

Katılımcı Ülkeleri : Türkiye, Azerbaycan, Cezayir, Ukrayna, Kazakistan, Lübnan

KONGRE KURALLARI

- Program bilimsel DİSİPLİN'ler gözetilerek hazırlanmıştır. Lütfen programı dikkatlice kontrol

ediniz. Programda çalışmanıza ilişkin eksiklik/hata olduğunu düşünüyorsanız en geç **26 ARALIK 2019** tarihine kadar **adanakongresi@gmail.com** adresi ile iletişime geçiniz.

Programın yoğunluğu

sebebiyle **değişiklik taleplerinin karşılanamayacağını** özellikle belirtmek isteriz

- Her bir sunum için ayrılan süre 15 dk'dır. **Lütfen sürenizi aşmamaya özen gösteriniz**

- Oturumun başlatılması, sunum sıralamasının belirlenmesi, soru cevap alınması, ara verilmesi oturumun kapatılması ve oturuma ilişkin tüm hususlarda Kongre Tüzel Kişiliği'ni temsilen

Oturum Başkanları TAM YETKİLİDİR

- Katılım belgeleri, oturum sonunda **Oturum Başkanları tarafından** teslim edilecektir

- Kongre özet ve tam metin kitapları, kongre takviminde belirtilen süre içerisinde yayınlanacaktır

- Kongreyle ilgili her konuda düzenleme ve yürütme kurulu üyelerimiz ile koordinatörlerimizin

sizlere hizmet etmekten kıvanç duyacağını ayrıca belirtmek isterim.

Çok değerli çalışmanızla kongremize katılarak katkıda bulunduğunuz için yürekten teşekkür ederim.

Düzenleme Kurulu Başkanı:

PROF.DR. HACER HUSEYNOVA

04.01.2020	
Oturum-2, Salon-3 Saat: 11:30- 14:30	Oturum Başkanı: Doç. Dr. Zuhal ERGEN
Dr. Hacı Hayrettin TIRAŞ	<i>SEÇİLMİŞ GÖSTERGELER İLE TÜRKİYE’NİN G-20 İÇERİSİNDEKİ YERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ</i>
Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin KOÇARSLAN Dr. Öğr. Üyesi Erhan KILINÇ Murat DEMİREL	<i>KAMU KURUMU ÇALIŞANLARININ ÖRGÜTSEL VATANDAŞLIK DAVRANIŞI DÜZEYİ İLE İÇSEL PAZARLAMA FAALİYETLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ</i>
Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Akif KARA Öğr. Gör. Oğuz CİĞERLİOĞLU	<i>BÖLGESEL DÜZEYDE TEKNOLOJİ GELİŞİM POLİTİKALARI</i>
Doç. Dr. Zuhal ERGEN	<i>T.C. CUMHURBAŞKANLIĞI HÜKÜMET SİSTEMİNE GEÇİŞ İLE BİRLİKTE DEĞİŞEN ANAYASA MALİ HÜKÜMLERİMİZ VE KAMU MALİ KURUMLARIMIZDAKİ REVİZYON</i>
Doç. Dr. Zuhal ERGEN	<i>OSMANLI’DAN GÜNÜMÜZE TÜRK SAYIŞTAYININ TARİHSEL SÜREÇTEKİ DEĞİŞİMİ VE GELİŞİMİ</i>
Doç. Dr. Neslihan COŞKUN KARADAĞ	<i>DAİMİ KOVUŞTURMA AFFI: KANUN YOLUNDAN VAZGEÇME</i>
Doç. Dr. Neslihan COŞKUN KARADAĞ	<i>7194 SAYILI KANUNLA KABUL EDİLEN KONAKLAMA VERGİSİNİN ADANA İLİ TURİZM VERİLERİ VE POTANSİYELİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ</i>
Arş. Gör. Dr. Rıfat KURT Prof. Dr. Selman KARAYILMAZLAR Öğr. Gör. Erol İMREN	<i>İŞLETME YÖNETİMİNDE KULLANILAN BAZI GÜNCEL KAVRAM VE TEKNİKLER</i>
Mehmet ORHAN	<i>TÜRKİYE İLE BRİCS ÜLKELERİNİN İNOVASYON PERFORMANSININ KİYASLANMASI</i>
Mehmet ORHAN	<i>LOJİSTİK İŞLETMELERİNDE FİLO YÖNETİMİ VE ÇOK KRİTERLİ KARAR VERME YÖNTEMLERİ İLE FİLO YÖNETİMİ YAZILIMININ SEÇİLMESİ</i>
Mehmet ORHAN	<i>BORSA İSTANBUL’DA İŞLEM GÖREN TURİZM İŞLETMELERİNİN FİNANSAL PERFORMANSLARININ CRİTİK AĞIRLIKLI ARAS YÖNTEMİ İLE DEĞERLENDİRİLMESİ</i>

04.01.2020- İLAHİYAT	
Oturum-3, Salon-1 Saat: 15:00- 17:00	Oturum Başkanı: Prof. Dr. İsmail ŞİK
Prof. Dr. İsmail ŞİK Arş. Gör. Ömer FİDANBOY	<i>TACÜDDİN ES-SÜBKİ VE HALKU’I-KUR’ÂN MESELESİNE BAKIŞI</i>
Prof. Dr. İsmail ŞİK Arş. Gör. Ömer FİDANBOY	<i>TACÜDDİN ES-SÜBKİ VE RÜ’YETULLAH’A DAİR DÜŞÜNCELERİ</i>
Dr. Öğr. Üyesi Arslan KARAOĞLAN	<i>NAHL SÜRESİNİN 125. AYETİ PERSPEKTİFİNDE DİN DİLİNİN YENİDEN İNŞA EDİLMESİNİN GEREKLİLİĞİ ÜZERİNE BİR ANALİZ</i>
Dr. Öğr. Üyesi Rıdvan DEMİR	<i>DİN ÖĞRETİMİNDE MOBİL TEKNOLOJİ UYGULAMALARI</i>
Arş. Gör. Tuba ERKUT	<i>KUR’AN-I KERİM’İN NÜZULÜNDE TEDRİCİLİK VE MEDİNE DÖNEMİNDE OLUŞTURULAN İSLÂM TOPLUMUNA ETKİSİ</i>
Öğr. Gör. Dr. Ebru OKUTAN AKALIN	<i>KÜRESELLEŞME SÜRECİNDE YEREL MEDYANIN ARTAN ÖNEMİ</i>
Doç. Dr. Deniz ZEREN Mehmet ÇELENK	<i>ULKE İTİBARININ ULUS MARKA DEĞERİ VE ULKE İMAJINA ETKİSİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA</i>

ULUSLARARASI 5 OCAK SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER KONGRESİ
3-5 OCAK 2020 / ADANA

Begüm KURT	KOZAN YÖRESİ AĞITLARI ÜZERİNE BETİMSSEL BİR ÇÖZÜMLEME	81-94
Sema ÇETİNBAYCANLAR	REŞATENİSİNİN TOPRAK KOKUSU ROMANINDA FOLKLORİK UNSURLAR	95-99
Ali GÖK	ALGI YÖNETİMİ STRATEJİLERİ ÜZERİNE GENEL BİR DEĞERLENDİRME: IRAK SAVAŞI (2003) ÖRNEĞİ ÇERÇEVESİNDE PROPAGANDA	100-112
Ceren YEGEN Ali Can YEGEN	PROPAGANDA: GÜÇ, LİDERLİK VE İHTİŞAM	113-126
Hacı Hayrettin TIRAŞ	SEÇİLMİŞ GÖSTERGELER İLE TÜRKİYE'NİN 20 İÇERİSİNDEKİ YERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	127-139
Rıdvan DEMİR	DİN ÖĞRETİMİNDE MOBİL TEKNOLOJİ UYGULAMALARI	140-152
Ebru OKUTAN AKALIN	KÜRESELLEŞME SÜRECİNDE YEREL MEDYANIN ARTAN ÖNEMİ	153-159
Seda ARSLANDURMUŞ	İŞLETMENİN, İŞYERİNİN VEYA İŞİN GEREKLERİNDEN KAYNAKLANAN GEÇERLİ NEDENLE FESİH	160-172
Seda ARSLANDURMUŞ	BİREYSEL SENDİKA ÖZGÜRLÜĞÜ VE KORUNMASI	173-188
Kaan ÇEVİKER Ceyhan Can ÖZCAN	TURİZM FAALİYETLERİNİN YEREL HALK TARAFINDAN NASIL ALGILANDIĞININ ANALİZİ: ADANA ÖRNEĞİ	189-195
Ceren BÖRÜBAN	CİNSİYET PARİTESİ ENDEKSİ VE SANAYİLEŞME İLİŞKİSİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA	196-204
Mihriay MUSA İbrahim DALBUDAK Gülsüm YILMAZ	SPOR BİLİMLERİ FAKÜLTESİNDE OKUYAN ÖĞRENCİLERİN MÜKEMMELİYETÇİLİK DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ	205-214
Gülsüm YILMAZ Neşe GENÇ	TEKERLEKLİ SANDALYE BASKETBOL SPORCULARININ SPOR TİF SORUNLARLA BAŞA ÇIKMA BECERİLERİNİN İNCELENMESİ	215-222
Neşe GENÇ Gülsüm YILMAZ	GENÇLER KATEGORİSİNDE YARIŞAN VOLEYBOLCULARDA SPORUN YAŞAM BECERİSİNE ETKİSİ	222-229

DİN ÖĞRETİMİNDE MOBİL TEKNOLOJİ UYGULAMALARI

Dr. Öğretim Üyesi Rıdvan DEMİR

Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi

ÖZET

İnternetin yaygınlaştığı, akıllı telefon ve tablet gibi mobil cihaz teknolojilerinin çok hızlı geliştiği günümüzde bilimin ve teknolojik yeniliklerin her alanda kendini göstermesi, eğitimde de teknolojinin uygulanmasını gerekli kılmaktadır. Bu çerçevede mobil teknolojiye dayalı çok boyutlu sanal ortamlar, öğrencinin aktif olduğu, görme, duyma gibi duyularını aynı anda harekete geçirebilen bir öğretim uygulaması olup günümüz eğitim ortamlarında dikkat çekmeye başlamıştır. Başta Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersi olmak üzere din eğitimi ile alakalı dersler; çok boyutlu, sanal gerçeklik ve artırılmış gerçeklik gibi teknolojiye dayalı araç gereçlerin kullanıldığı etkinlikler vasıtasıyla öğretildiğinde, öğrencilerin bu derslere yönelik olarak olumlu tutum geliştirileceği ve derslerde daha aktif olacakları düşünülmektedir. Zira ibadet, din ve kültür, Hz. Muhammedin hayatı ve dini mekânlar gibi birçok konunun öğretiminde mobil teknoloji uygulamalarından istifade edilebilir. Bu bağlamda; “Din öğretiminde hangi mobil teknoloji uygulamalarından yararlanılabilir” sorusu önem kazanmaktadır. Bu çalışmada din öğretiminde Android ve IOS uyumlu mobil teknolojiye dayalı eğitim uygulamalarının tanıtılması amaçlanmıştır. Bu amaçla Google Play ve Apple Store gibi mobil uygulama veri tabanları taramış ve din öğretiminde kullanılabilecek üç boyutlu (3D), sanal gerçeklik ve artırılmış gerçeklik uygulamaları tespit edilmiştir. Tespit edilen uygulamaların ücretsiz olmasına, üyelik gerektirmemesine ve farklı sitelerin reklam aracı bulunan uygulamalar olmamasına dikkat edilmiştir. Çalışma nitel araştırma yöntemini esas alan, tarama modelinde betimsel bir araştırmadır. Araştırma sonucuna göre din öğretiminde ücretsiz olarak kullanılabilecek Türkçe dil destekli mobil teknoloji uygulamalarının çok sınırlı olduğu buna karşın diğer dillerde daha fazla mobil uygulamaların bulunduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Mobil Teknoloji, Din Öğretimi, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi.

GİRİŞ

İnternetin yaygınlaştığı, akıllı telefon ve tablet gibi mobil cihaz teknolojilerinin çok hızlı geliştiği günümüzde bilimin ve teknolojik yeniliklerin her alanda kendini göstermesi, eğitimde de

teknolojinin uygulanmasını gerekli kılmaktadır. Bu çerçeve son yıllarda Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) “Fırsatları Artırma Teknolojiyi İyileştirme Hareketi (FATİH)” projesi ile bilgi iletişim teknolojilerini eğitim sistemlerine entegre etmek ve eğitimde dijital devrimin gerisinde kalmamaya gayret etmektedir (Parlak, 2017: 1758). Bu proje kapsamında teknolojinin sınıf içerisinde öğretmen ve öğrenciler tarafından etkin olarak kullanılabilmesi amacıyla öğrenci ve öğretmenlere tabletler dağıtılmış okullardaki eğitim ortamları akıllı/etkileşimli tahta ile donatılmıştır. Bu çerçevede mobil teknolojiye dayalı çok boyutlu sanal ortamlar, öğrencinin aktif olduğu, görme, duyma gibi duyularını aynı anda harekete geçirebilen bir öğretim uygulaması olup günümüz eğitim ortamlarında dikkat çekmeye başlamıştır. Başta Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi (DKAB) dersi olmak üzere din eğitimi ile alakalı dersler; çok boyutlu, sanal gerçeklik ve artırılmış gerçeklik gibi teknolojiye dayalı araç gereçlerin kullanıldığı etkinlikler vasıtasıyla öğretildiğinde, öğrencilerin bu derslere yönelik olarak olumlu tutum geliştirileceği ve derslerde daha aktif olacakları düşünülmektedir (Demir, 2019; Gül ve Şahin, 2017: 360). Zira ibadet, din ve kültür, Hz. Muhammedin hayatı ve dini mekânlar gibi birçok konunun öğretiminde mobil teknoloji uygulamalarından istifade edilebilir. Bu bağlamda “Din öğretiminde hangi mobil teknoloji uygulamalarından yararlanılabilir” sorusu önem kazanmaktadır. Bu çalışmada din öğretiminde Android ve IOS uyumlu mobil teknolojiye dayalı eğitim uygulamalarının tanıtılması amaçlanmıştır.

Mobil teknolojiye bağlı uygulamalar ile yapılan öğrenme etkinlikleri “Mobil Öğrenme” kavramı ile ifade edilmektedir. Mobil öğrenme, “giyilebilir bilgisayarlar (akıllı saat vb.), tablet bilgisayarlar, dizüstü bilgisayarlar ve özellikle akıllı cep telefonları gibi elektronik aletler vasıtasıyla yapılan öğretme ve öğrenme aktiviteleri olarak tanımlanabilir” (Wyne, 2015). Mobil öğrenme ortamları ile ilgili yapılan araştırmalara bakıldığında bu alanda din eğitimi ile ilgili Kirman ve Schreglmann’ın (2019) yaptıkları araştırma dışında başka bir çalışmaya rastlanmamıştır. İlahiyat fakültesi öğrencileri ile yaptıkları bu çalışmada Kirman ve Schreglmann (2019: 299) Mobil teknolojiye dayalı işlenen derslerin “kalitesinin arttığını, öğrencilerin her istediğinde güncel bilgiye ve ders materyallerine ulaşabildiğini, öğrenmelerinin kolaylaştığını, derse ilişkin motivasyon ve sosyal etkileşim arttığını, mobil cihazlar aracılığıyla öğrencilerin ödevlerini daha kolay yaptıkları” sonucuna ulaşmışlardır. Başka bir ifade ile bu çalışmada mobil öğrenme ortamlarının öğrencilerin ilgilerini çektiği ve zenginleştirilmiş ders içeriklerinin öğrencilerin derse olan ilgilerini artırdığı ifade edilmiştir. Bu konuyla ilgili din eğitimi alanı dışında da benzer çalışmalar yapıldığı (Poyraz, 2014; Elçiçek ve Bahçeci, 2017; Alyas ve Uçar, 2017) görülmektedir. Bu çalışmalarda sonucunda öğrencilerin mobil teknolojiye dayalı (tablet, akıllı telefon vb.) olarak işlenen derslerde akademik performanslarında artış olduğu ve öğrencilerin derse yönelik ilgisinin olumlu yönde arttığı bulgusuna ulaşıldığı söylenebilir (Poyraz, 2014; Alyas ve Uçar, 2017). Literatürde yer alan bu araştırmalar genel olarak değerlendirildiğinde mobil öğrenme

ortamlarının eğitim-öğretim faaliyetlerinde kullanımının faydaları olduğu görülmektedir. Ancak din öğretimi ile ilgili bu konuda yapılan çalışmalara pek fazla rastlanmadığını söylemek yanlış olmaz. Başka bir deyişle din öğretiminde sanal, artırılmış ve çok boyutlu mobil teknoloji uygulamalarının mevcut olup olmadığı, mevcut ise bunların neler olduğu ile ilgili bir özgün bir araştırma bulunamamıştır. Dolayısıyla bu çalışmanın alanda yapılan ilk çalışmalardan biri olması hasebiyle alana katkı sunacağı düşünülmektedir.

YÖNTEM

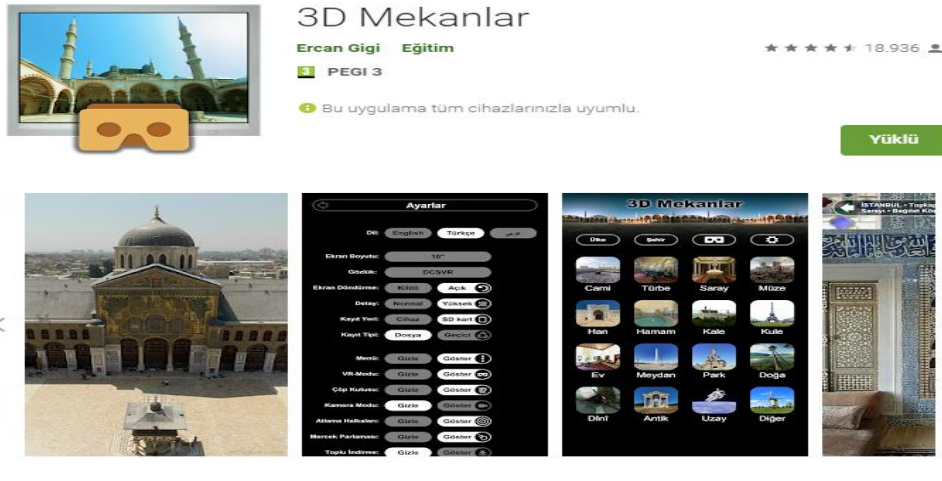
Bu çalışmada din öğretiminde Android ve IOS uyumlu mobil teknolojiye dayalı eğitim uygulamalarının neler olduğunun belirlenmesi hedeflenmiştir. Bu amaçla Google Play ve Apple Store gibi mobil uygulama veri tabanları taranmış ve din öğretiminde kullanılabilecek üç boyutlu (3D), sanal gerçeklik ve artırılmış gerçeklik uygulamaları tespit edilmiştir. Tespit edilen uygulamaların ücretsiz olmasına, üyelik gerektirmemesine ve farklı sitelerin reklam aracı bulunan uygulamalar olmamasına dikkat edilmiştir. Çalışma nitel araştırma yöntemini esas alan, tarama modelinde betimsel bir araştırma olup 2019 yılı ve yukarıda belirtilen mobil uygulamalar ile sınırlı tutulmuştur.

BULGULAR

1. Sanal Gerçeklik Teknolojisine Dayalı 3D (Üç Boyutlu) Mobil Uygulamalar

3D (Üç Boyutlu), herhangi bir resim veya görüntünün aynı anda hem derinlik hem genişlik hem de yüksekliğinin olması halidir (<https://wmaraci.com/nedir/3d>). Bu özellikler aslında gerçek hayatın boyutlarıdır. Üç boyutlu materyaller etkileşimli (interaktif) olarak herhangi bir eksen etrafında 360° dönerek, mekâna kolaylıkla bakabilme ve mekânın hareketli görüntülerini elde edebilme imkânı sunar böylece kişiye, mekânın gerçeğini görüyor ve onu deneyimliyor hissi vererek öğrenmeyi bilişsel ve duyuşsal olarak daha kalıcı hale getirir (Güneş, 2017: 309). Sanal gerçeklik (VR) uygulamaları ise “kullanıcıların vücutlarına giydiği veya farklı cihazların içerisine girdiği görüntüleme donanımlarıyla, bilgisayar tarafından yaratılan yapay bir dünyada gerçek hayata yakın deneyimler yaşayabilme amacıyla diğer nesnelerle etkileşim içerisinde bulunduğu ve kullanıcılarda o ortamda bulunma hissi yaratan üç boyutlu bir benzetim ortamı” olarak ifade edilebilir (Tepe vd., 2016). Sanal gerçeklik teknolojisi kullanılarak işlenen DKAB dersinin öğrencilerin bu derse yönelik tutumlarını olumlu olarak etkilediği, aynı zamanda motivasyonu da arttırdığı ve dersi daha verimli hale getirdiği yapılan bir çalışmada tespit edilmiştir (Demir, 2019: 859). Dolayısıyla bu tür eğitimsel uygulamaların din öğretiminde kullanılmasının oldukça faydalı olacağı söylenebilir. Aşağıda din öğretiminde kullanabilecek bazı 3D ve sanal gerçeklik uygulamalarına yer verilmiştir.

1.1. 3D Mekânlar

Kaynak: (Web, 2019a)

Bu uygulama ile tarihî ve kültürel mekânları sanki oradaymışçasına gezebilme imkânı bulunmaktadır. Bu mobil uygulama sanal gerçeklik (VR) gözlüğü veya gözlüksüz bir biçimde kullanılmaktadır. Masaüstü/ diz üstü bilgisayarlar ile de kullanım imkânı sunan uygulama vasıtasıyla 360° panoramik fotoğraflarla hazırlanan sanal turlara ülke, şehir veya kategori seçerek istenilen mekânları görebilmek mümkündür.

Din eğitimi açısından başta hac ibadetiyle ilgili kutsal mekânlar (Kâbe, Arafat, Müzdelife, Mina vb.) olmak üzere, Mescidi Nebi, Hıra Mağarası, Sevr Mağarası Bedir, Uhud gibi Hz. Muhammedin hayatının geçtiği diğer önemli yerler bulunmaktadır. Bu uygulama ile DKAB ve Temel Dini Bilgiler (TDB) gibi derslerde sınıf dışına çıkma imkânının bulunmadığı veya zor olduğu durumlarda Türkiye'nin hemen hemen bütün illerindeki camileri sanal ortamda gezmek mümkündür. Ayrıca bu uygulama Batı

Resim 1. 3D Mekânlar Uygulamasından Sanal Gerçeklik Gözlüğü Elde Edilen Bir Görüntü

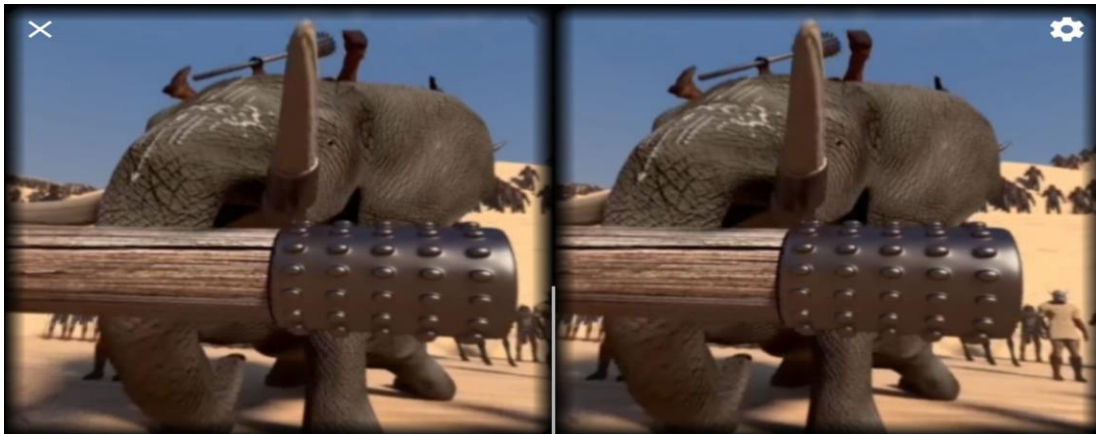
Duvarı (Hz. Süleyman Mabedi), Zeytin Dağı, Hz. İsa'nın hayatıyla ilgili çeşitli dini mekânları içerisinde barındırması yönüyle Yahudilik, Hristiyanlık vb. diğer dinlerin öğretiminde de yararlanabilecek bir mobil teknoloji uygulamasıdır. Uygulama bilgisayar işletim sistemleri ile de uyumlu olup akıllı tahtada çalışacağı gibi projeksiyon vasıtasıyla sınıf ortamında kullanılması mümkündür.

1.2. Experience Quran VR

Kaynak: (Web, 2019b)

Fil olayının kısa tarihi özetini anlatarak başlayan bu uygulama Fil Suresinin okunuşu eşliğinde fil olayını üç boyutlu olarak sanal gerçeklik teknolojisiyle göstermektedir. 6. Sınıf DKAB dersinin 2. Ünitesinde “Bir Sure Tanıyorum: Fil Suresi ve Anlamı” konusu işlenirken bu uygulamadan istifade edilebilir. Arapça, Fransızca ve İngilizce dil seçeneğinin bulunduğu uygulamada Türkçe dil desteğinin olmaması dikkat çekmektedir.

Resim1. Uygulamaya Ait Bir Görüntü

1.1.

1.3. Muhammad.VR

Kaynak: (Web, 2019c)

Hiz. Muhammedin yaşadığı dönemde Kâbe ve  evresinin, Mescidi Nebi'nin ve "ash b-ı suffe" olarak bilinen sahabelerin ilim tahsil ettiği yer olan "suffe"nin üç boyutlu simülasyonunu içeren bir mobil uygulamadır. Bunların dışında Hiz. Muhammed'in aynı zamanda mühür olarak kullandığı yüzüğü de üç boyutlu olarak uygulama içerisinde mevcuttur. Sanal gerçeklik gözlüğü ile kullanım imkânı olan uygulama g zlk s z de kullanılabilmektedir. Bu uygulama tarihi kayıtlara göre Hiz. Peygamberin yaşadığı dönemde Mekke ve Medine'de yer alan bina ve mek nların nasıl olduğuna dair görüntüler içermektedir. DKAB 4. Sınıf Hiz. Muhammed'i Tanıyalım ve 6. sınıf Hiz. Muhammed Hayatı vb. Ünitelerin işlenişinde ve konuların öğrencilerin zihinlerinde somutlaştırılmasında bu uygulamalardan istifade edilebilir. Uygulama kullanımı dil tercihi gerektirmemekle birlikte tarihi arka plan ve mek nların tanıtımında yer alan açıklamalar  ngilizcedir.

Yukarıdaki mobil uygulamalara ek olarak "Muslim 3D", "Mecca 3D - A Journey To Islam", "Manasik VR", "Makka VR", "Mescidi Nebevi VR" uygulamaları da sanal gerçeklik ve üç boyutlu (3D) ortamlar olup hac ibadeti ve Hiz. Muhammed'in hayatı konularıyla ilgili olarak DKAB derslerinde kullanılabilir.

2. Artırılmış Gerçeklik Uygulamaları

Artırılmış gerçeklik (Augmented Reality), dijital materyalleri gerçek dünya nesnelere yansıtan teknolojileri ifade eder. Artırılmış gerçeklik (AG), bilgisayar tarafında üretilen ses, görüntü, animasyon, hologram gibi dijital elemanları akıllı telefon, tablet ve sanal gerçeklik gözlükleri sayesinde bulunduğumuz ortamın üzerine gerçek zamanlı olarak yerleştirerek yeni bir algı ortamı oluşturan

teknolojik uygulamalardır (Bingöl, 2018: 46). Zenginleştirilmiş bu yeni ortam sayesinde gerçek hayata fiziksel olarak yerleştirilmesi mümkün olmayan nesne ve olgular, artırılmış gerçeklikte sanal olarak algılanabilir hale gelmektedir. Artırılmış Gerçeklik uygulamalarını canlandırılmış QR kodları olarak tanımlanabilir. Akıllı telefonlar üzerinden görüntülenen şeklin ya da herhangi bir cismin bilgiye, içeriğe, ankete ya da fotoğraf, resim gibi görsellere çevrilerek ekran üzerinde kullanıcıya artırılmış gerçek olarak yansımıştır. Yani elimizdeki cihazın ekranı aracılığı ile gerçek hayatta olmayan bir anı oluyor gözü ile karşımızda görülmesidir (Çakal ve Eymirli, 2012: 4). Artırılmış gerçeklik ile ilgili yapılan çalışmalara bakıldığında bu uygulamaların öğrencilere “gerçek hayatta görme veya deneyimleme imkânları olmayan ortam ve uygulamaları tecrübe etme şansı verdiği” (Bingöl, 2018: 53) derslere karşı tutumu ve akademik başarılarını genel olarak olumlu yönde etkilediği (Durak ve Karaoğlu, 2019: 476), öğrencinin aktif olduğu başka bir deyişle yaparak-yaşayarak öğrenmeyi sağladığı tespit edilmiştir (Singhal, Bagga, Goyal, ve Saxena, 2012: 4). Bu konuda din öğretimi ile ilgili özgün bir çalışmaya rastlanmamakla birlikte aşağıda tespit edilen AG/AR uygulamalarının derslerde kullanılabileceği ve öğrencilerin derse olan ilgilerini artıracak ifade edilebilir. Bu uygulamalar şunlardır:

2.1. Ka’bah AR

Kaynak: (Web, 2019ç)

Ka’bah AR; Kâbe’nin ve çevresinin artırılmış gerçeklik teknolojisi ile incelenmesini ve izlenmesine olanak sağlayan bu uygulama ile öğrenciler Kâbe ile ilgili bilgileri üzerindeki yeşil noktalara tıklayıp öğrenme olanağına sahip olurken aynı zamanda Kâbe’nin içini de gezme imkânına kavuşmaktadırlar. DKAB 7. Sınıf “Hac ve Kurban” ünitesinde bu uygulamadan istifade edilebilir. Diğer taraftan uygulamanın dili ve bilgi edinme butonları İngilizce olup Türkçe dil seçeneği mevcut değildir.

2.2. AR Bilim Kartları

AR Bilim Kartları

Ders Zamanı Eğitim

1 PEGI 3

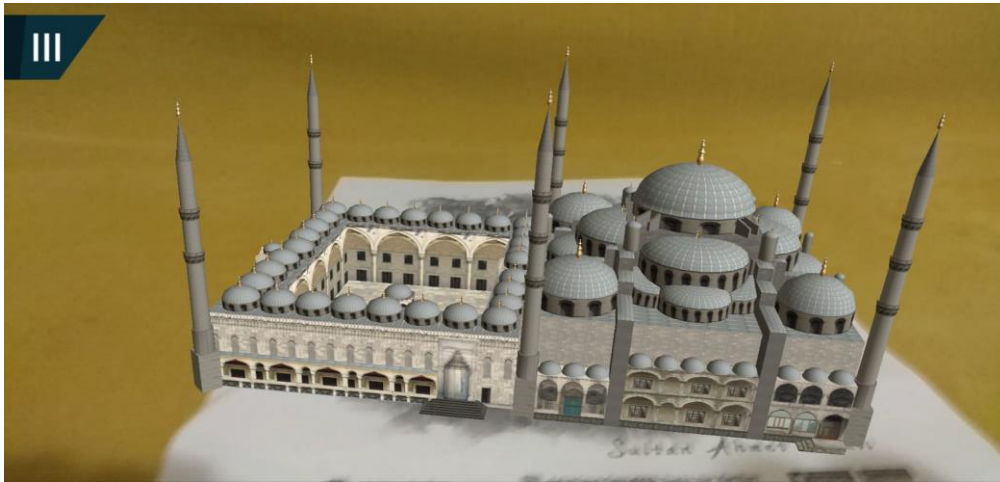
Bu uygulama tüm cihazlarınızla uyumlu.

2.3.

Kaynak: (Web, 2019d)

Akıllı Bilim Kartları AR uygulaması bazı dersler için ücretsiz kart uygulamalarını barındırmakla birlikte bazı dersler için kartların temini için ücret talep etmektedir. DKAB dersi açısından Ayasofya, Sultanahmet, Bursa Ulucami gibi meşhur camileri ücretsiz ve Türkçe sesli bilgilendirme özelliği ile tanıtmaktadır. DKAB 5. sınıf “Çevremizde Dinin İzleri” ünitesinde mimarimizde yer alan dinî motifler konusu ile bu uygulama kullanılabilir. Uygulamanın ücretsiz kartlarına “<https://atfstore.com/>” adresinden ulaşmak mümkündür.

Resim 3. AR Bilim Kartları Uygulamasına Örnek: Sultan Ahmet Camii

2.3.

Umrah AR

App Store Onizleme

Bu uygulama sadece iPhone ve iPad'deki App Store'da bulunur.

Umrah AR 4+
Softcare, LLC
Ücretsiz

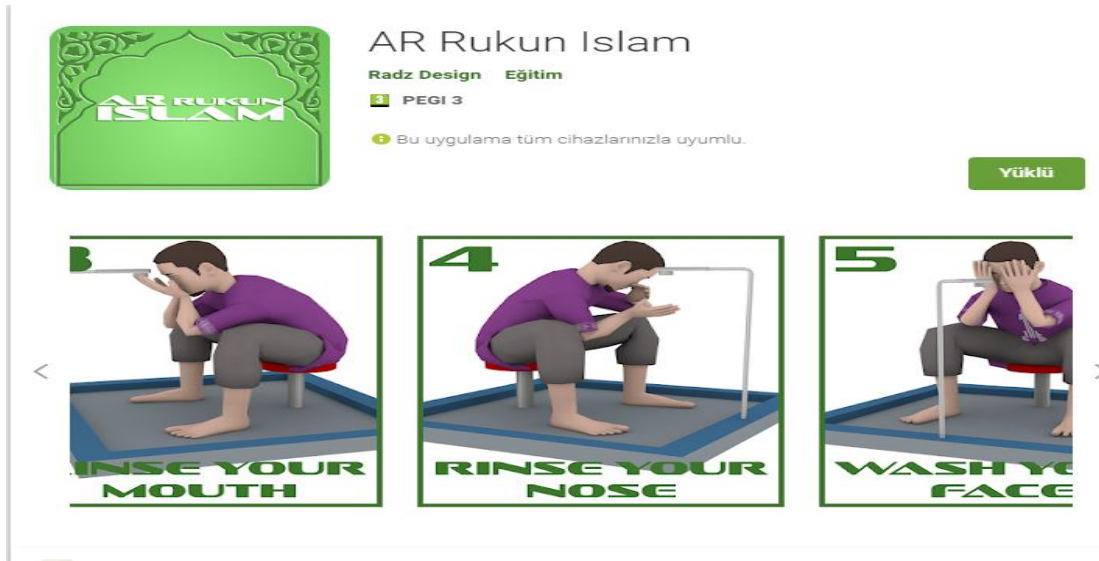
Kaynak: (Web, 2019e)

Umrah AR uygulamasında “umre” ibadetinin yapılışı hakkında bilgiler bulunmaktadır. Bununla birlikte hac ve umre ibadetinin yapılışında önemli olan hususlar hakkında kısa ve öz bilgiler verilmektedir. Bunlara örnek olarak Mekke’ye gidenlerin veya hac ve umre yapacakların ihrama girecekleri noktaları belirten mikat sınırları, ihram, sa’y, tavaf, Kâbe ile ilgili bilgiler, telbiye ve okunacak diğer dualar vb. birçok bilgiler mevcuttur. Uygulama üç boyutlu (3D) modeller kullanılarak artırılmış gerçeklik teknolojisini kullanma imkânı vermektedir. DKAB 9.sınıf “İslam ve İbadet Ünitesinde” ve 7. Sınıf “Hac ve Kurban” ünitesindeki konuların işlenişinde bu uygulamalardan yararlanılabilir. Uygulama Arapça, İngilizce ve Urduca olmak üzere çeşitli dil seçeneklerine sahip olmakla birlikte Türkçe dil seçeneği mevcut değildir.

Resim 4. Umrah Ar Uygulamasına Ait Bir Görüntü

2.4. AR Rukun ISLAM

Kaynak: (Web, 2019f)

Bu artırılmış gerçeklik uygulaması ile abdestin alınışı gösterilmektedir. Sırasıyla abdest almaya niyet, abdestin alınışı ve abdest duası hakkında uygulamalı bilgiler verilmektedir. DKAB 4.sınıf “Din ve Temizlik” ünitesinde abdestin alınışı konusunda bu uygulamadan istifade etmek mümkündür. Uygulama dili İngilizcedir.

2.5. Shalat 3D

Kaynak: (Web, 2019g)

Shalat 3D uygulaması ile namazın kılınışı artırılmış gerçeklik uygulamasıyla sesli ve uygulamalı olarak gösterilmektedir. Programın ücretsiz kısmında namazın kılınışı, teyemmüm abdestinin alınışı ve namaz tesbihatı bulunmaktadır. Uygulama kartlarına ise “<https://www.masagistudio.com/imagetracker>” adresinden ulaşılabilir. Uygulamanın kullanım

dili İngilizce olup Türkçe desteği dil bulunmamaktadır. DKAB 6.sınıf Namaz ünitesinde kullanabilir olup bu sınıf düzeyindeki öğrencilerin ilgisini çekeceği söylenebilir.

SONUÇ

Günümüz dünyasında yaşanan teknolojik ilerleme ve gelişmeler eğitim ortamlarına da etki etmekte ve eğitim sürecine gittikçe teknolojiye dayalı araç gereçler dâhil olmaktadır. Fatih projesi ile akıllı/etkileşimli tahta ile donatılan sınıflar ve bu tahtalar ile birlikte uyumlu öğrenci ve öğretmenlerin hizmetine sunulan tabletler teknolojinin sınıf içerisinde öğretmen ve öğrenciler tarafından etkin olarak kullanılabilmesine olanak sağlamaktadır. Ayrıca günlük hayatta kullanılan akıllı telefonlarda buna eklendiğinde mobil teknolojiye dayalı pek çok uygulama sınıf ortamına taşınma imkânına kavuşmuştur. Yapılan çalışmalarda öğrencilerin üç boyutlu (3D), sanal gerçeklik ve artırılmış gerçeklik gibi mobil teknolojiye dayalı uygulamalar ile işlenen derslerde daha aktif olduğu, bu uygulamalar ile işlenen derslerden daha keyif aldığı ve olumlu tutum gösterdikleri ifade edilebilir.

Bu çalışmada din öğretiminde kullanılabilecek mobil teknoloji uygulamaların neler olduğu ortaya konmaya çalışılmıştır. Google Play ve Apple Store gibi mobil uygulama veri tabanları tarandığında Hz. Muhammed'in hayatı, İbadetler (namaz, hac, abdest), dini mekânlar vb. konuların işlenişinde kullanılabilecek birçok uygulamanın mevcut olduğu tespit edilmiştir. Bu uygulamalar DKAB dersi başta olmak üzere Temel Dini Bilgiler, Siyer, İslam Tarihi, Dinler Tarihi gibi derslerin ilgili konularının öğretiminde kullanım imkânı sağlamaktadır.

Çalışma bulgularına göre din öğretimi ile ilgili tespit edilen uygulamaların büyük çoğunluğunun Türkçe dil desteğinin olmaması dikkat çekmektedir. Başka bir deyişle var olan uygulamaların birçoğu Türkiye dışındaki organizasyon veya yazılımcılar tarafından geliştirilmiştir. Yapılan bir çalışmaya göre bu durumun Türkiye'de alanında yeterli uzman mobil yazılımcı bulunmamasından kaynaklandığı söylenebilir (Aslan ve Aslan, 2013: 86). Dolayısıyla din öğretiminde Türkçe dil desteğine sahip mobil teknoloji uygulama ve yazılımlarının hazırlanması bu konuda var olan boşluğun doldurulmasını sağlayabilir. Diğer taraftan mevcut uygulamaların din eğitimi açısından ne derece uygun olup olmadığı konusu üzerinde çalışılması gereken bir alan olarak din eğitimcilerini beklemektedir.

KAYNAKÇA

Alyaz, Y. ve Uçar, T. (2019). Taşınabilir Cihazlar Aracılığıyla Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenimi Uygulamalarının Belirlenmesi, Sınıflandırılması ve Öğrenci Kazanımlarına İlişkin Öğrenci Değerlendirmeleri. Journal of International Social Research. 12. 767-779. DOI: [10.17719/jisr.2019.3274](https://doi.org/10.17719/jisr.2019.3274)

Aslan, B. ve Aslan, F. Y. (2013). Mobil Programlamanın Önemi ve Bir Müfredat Önerisi. *Elektronik Mesleki Gelişim Ve Araştırmalar Dergisi* , 1 (2) , 81-88 . Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ejoir/issue/5375/72948>

Bingöl, B. (2018). Yeni Bir Yaşam Biçimi: Artırılmış Gerçeklik (AG). Üsküdar Üniversitesi İletişim Fakültesi Akademik Dergisi Etkileşim , (1) , 44–55. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/usuifade/issue/45033/561892>

Çakal, M. A ve Bilgen. E. (2012). Artırılmış Gerçeklik Teknolojisi, Kudaka Yay. https://www.kudaka.org.tr/ekler/fa254-artirilmis_gerceklik_teknolojisi.pdf

Demir, R. (2019). Sanal Gerçeklik Gözlüğüne Dayalı Din Öğretimine Yönelik Öğretmen Adaylarının Tutumu, *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8 (Ek Sayı 1), 847–861. <https://doi.org/10.33206/mjss.498303>.

Durak, A., ve Karaoğlu-Yılmaz, F., G. (2019). Artırılmış gerçeğin eğitsel uygulamaları üzerine ortaokul öğrencilerinin görüşleri. *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19 (2), 468–481.

Elçiçek, M. ve Bahçeci, F. (2017). Mobil Öğrenme Yönetim Sisteminin Öğrenenlerin Akademik Başarısı ve Tutumları Üzerindeki Etkilerinin incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, Cilt 25,Sayı 5,s.1695–1714.

Gül, K. ve Şahin, S. (2017). Bilgisayar Donanım Öğretimi için Artırılmış Gerçeklik Materyalinin Geliştirilmesi ve Etkililiğinin İncelenmesi. *Bilişim Teknolojileri Dergisi*, 10 (4), 353-362. <https://doi.org/10.17671/gazibtd.347604>.

Kirman, M. A. ve Schreglmann, S. (2019). İlahiyat Fakültesi Öğrencilerinin Mobil Öğrenmeye Yönelik Tutumları (Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Örneği), (Ed.) D. Ali Arslan 2. Uluslararası Akdeniz Sempozyumu- 23-25 Mayıs 2019, Mersin: Mer Ak Yayınları 294-300.

Martin, F. & Ertzberger, J. (2013). Here and now mobile learning: An experimental study on the use of mobile technology. *Computers & Education*, 68, 76–85. <http://doi.org/10.1016/j.compedu.2013.04.021>

Parlak, B. (2017). Dijital Çağda Eğitim: Olanaklar ve Uygulamalar Üzerine Bir Analiz. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*. C.22, Kayfor15 Özel Sayısı, s.1741–1759.

Poyraz, M. Y., (2014). *Mobil Cihazların (Tablet Pc) Eğitim/Öğretime Etkisinin Belirlenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Afyon Kocatepe Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü. Afyon.95s.

Singhal, S., Bagga, S., Goyal, P., ve Saxena, V. (2012). Augmented chemistry: Interactive education system. *International Journal of Computer Applications*, 49(15), 1–5.

Tepe, T, Kaleci, D. ve Tüzün, H. (2016). Eğitim Teknolojilerinde Yeni Eğilimler: Sanal Gerçeklik Uygulamaları. 10th International Computer and Instructional Technologies Symposium (ICITS). 16-18 May 2016, Rize, Türkiye.

Web, 2019a. Google Play, 3D Mekânlar, Erişim Tarihi: 10.10.2019.
<https://play.google.com/store/apps/details?id=air.com.ercangigi.sitesin3d>

Web, 2019b. Google Play, Experience Quran VR, Erişim Tarihi: 11.09.2019.
<https://play.google.com/store/apps/details?id=com.Vhorus.ExperienceQuranVR>

Web, 2019c. Google Play, Muhammad.VR, Erişim Tarihi: 12.09.2019.
<https://play.google.com/store/apps/details?id=com.mqsd112>

Web, 2019ç. Google Play, Ka'bah AR, Erişim Tarihi: 07.08.2019.
<https://play.google.com/store/apps/details?id=kabah.ar.islamicgps.com>

Web, 2019d. Google Play, AR Bilim Kartları, Erişim Tarihi: 20.08.2019.
<https://play.google.com/store/apps/details?id=com.derszamani.arbilgikartlari>

Web, 2019e. Apple Store, Umrah Ar, Erişim Tarihi: 20.10.2019.
<https://apps.apple.com/tr/app/umrah-ar/id1274120648?l=tr#?platform=ipad>

Web, 2019f. Google Play, AR Rukun ISLAM, Erişim Tarihi: 15.11.2019
<https://play.google.com/store/apps/details?id=com.radzdesign.arrukunislam>

Web, 2019g. Google Play, Shalat 3D, Erişim Tarihi: 10.12.2019
<https://play.google.com/store/apps/details?id=com.masagistudio.kartuajaib3dv2>

Wyne, M. F. (2015). *Merging Mobile Learning into Traditional Education*, 2013-2016. The International Conference on E-Learning in The Workplace.